

SIDE 4-10

Ny sortering af affald er rullet
ud i hele SALUS-området

SIDE 11-13

Råderet udendørs:
Husk reglerne!

SIDE 15

Formand træder
tilbage

INDHOLD

Organisationens Hjørne	3
TEMA: Ny sortering af affald er rullet ud i hele SALUS-området	4-10
Råderet udendørs: Husk reglerne!	11-13
Tip til hjemmesiden	14
SALUS får ny formand	15
De sidder i hovedbestyrelserne.....	16-17
Studerende flytter midlertidigt ind i blokke der skal rives ned.....	18-19
Vores Nabo	20-21
Så blev det tid til indflytning i Vollerup	22
En ny historie begynder på Sundquistsgade.....	23
Aktivitetsbussen var en succes på Høje Kolstrup	24-25
Danmarks ældste beboerfritidsklub fejrer 50 år	26
På tur i det blå i gamle automobiler	27-29
Pænt fremmøde til årets første afdelingsmøde	30
Navnenyt og diverse	31
Kontaktoplysninger (bagsiden)	32

SALUS udgiver SALUS-Nyt til beboerne i de otte boligorganisationer, som SALUS betjener med alle opgaver inden for juridiske, tekniske og økonomiske forhold, der knytter sig til udlejning og administration.

Redaktør: Annette Cecilie Jensen

REDAKTIONSUDVALG:

Aabenraa Andelsboligforening:
Else Bonde

Boligselskabet Danbo:
Bente Pia Christensen

Kolstrup Boligforening:
Ove Stahl Schmidt

Toftlund Andels Boligforening:
Hanne Wiborg Larsen

Sønderborg Andelsboligforening:
Edel Birthe Mathiesen

Tønder Andelsboligforening:
Børge Rossen

Gråsten Andelsboligforening:
Ida Moos

Skærbæk Boligforening:
Aase Hansen

NÆSTE NUMMER:

Indlæg til næste nummer skal sendes senest fredag den 27. oktober til redaktion@salus-bolig.dk.

Bladet udkommer start december.

Grafisk opsætning og tryk:
Mohrdrück Tryk A/S, Aabenraa

NU SKAL VI ALLE SORTERE AFFALDET MERE

Børge Rossen, formand i Tønder Andelsboligforening, skriver:

Så er alle kommuner, hvor SALUS har boliger, kommet med på affaldssorteringen, da Tønder Kommune kom med fra den 1. juli. Nu skal borgerne til at vænne sig til at skille for eksempel plastik fra papir, når man smider det ud. Før kom meget med i restaffaldet, som gik til forbrænding. I dag kan man sortere affaldet i mange forskellige typer, blandt andet mælke- og juicekartoner.

I vores husstand havde vi i starten mange problemer med at vænne os til, hvor de forskellige produkter skulle hen, men det er blevet meget bedre, efter at vi var oppe at se Tønder Forsyningsanlæg i Bredebro, hvor affaldet bliver sorteret. Jeg må nok sige, at jeg undrede mig over, hvad folk kunne finde på at smide i de forskellige containerne ved husstandene.

I alle kommuner er det i dag muligt at komme af med sit haveaffald hele døgnet rundt. Min husstand er også tilmeldt muligheden for at kunne komme af

med næsten alt, såsom pap, papir, plastic, metal og meget andet, men desværre ikke batterier, spraydåser, printerpatroner med mere. Dette skal afleveres indendørs, hvilket er muligt ved at tilmelde sig ved forsyningen med mobilnummer og nummerplade. Det er desværre endnu ikke muligt i Aabenraa Kommune.

TIL ET HELT ANDET EMNE:

Når man i dag gerne vil sætte et haveskur, drivhus eller andet af den slags op i sin have, så er det muligt at lave på en lovlig måde ved at ansøge boligforeningen om tilladelse til at opsætte disse gennem udvendig råderet i de enkelte afdelinger. Det anbefales at benytte denne ret, hvis man har et behov for et haveskur eller andre ting, som kræver en godkendelse. I en række tilfælde skal ansøgningen sendes videre til kommunen.

TEMA: AFFALDSSORTERING

NY SORTERING AF AFFALD ER RULLET UD I HELE SALUS-OMRÅDET

Folketinget indgik i 2020 en aftale om, at vi i hele landet skal sortere affald i ti typer. Dermed skulle alle husstande og boligblokke have flere affaldsbeholdere. Det er gradvist rullet ud i kommunerne, og i de seneste måneder er de sidste skridt taget i de sønderjyske kommuner, hvor boligorganisationerne under SALUS hører hjemme.

Formålet er, at mere skal genbruges så klimaet belastes mindre. Sorteringen skulle også være mere ens i alle kommuner, men der stadig lidt forskel på, hvordan man skal sortere fra kommune til kommune. For eksempel har husstandene i Sønderborg forskellige beholdere til glas og metal, mens begge skal i samme beholder i Aabenraa og Tønder.

Beboere i Sønderborg Kommune var de første til at opleve ændringerne, da forsyningsselskabet, SONFOR, allerede uddelte nye beholdere i efteråret 2020. Beboere i Aabenraa Kommune har i slutningen af 2022 fået nye beholdere fra forsyningsselskabet ARWOS, og i Tønder Kommune har Tønder Forsyning for to måneder siden afsluttet uddelingen af

nye beholdere og har dermed gennemført det sidste trin i den nye affaldssortering.

For beboere i Aabenraa Kommune er det nyt, at man skal sortere madaffald, og nu skal hård og blød plast i samme rum, mens mad- og drikkekartoner skal sorteres for sig. Også i Tønder Kommune skal hård og blød plast nu i samme beholder, men i modsætning til i Aabenraa skal mad- og drikkekartoner i Tønder i samme rum som plast – ligesom i Sønderborg.

I Tønder bliver der nu også samlet farligt affald ved alle husstandene - det er ikke længere kun en valgmulighed. Og samtidig har man i Tønder afskaffet en ordning, hvor storskrald blev afhentet ved husstandene.

Sønderborg Kommune har per 1. juli gennemført det sidste skridt i affaldssorteringen: afhentning af udslidte tekstiler ved husstandene. De skal lægges i en rød pose, som SONFOR uddeler til formålet, og puttes i beholderen til pap og papir.

DE FLESTE FEJL SKER VED BOLIGBLOKKE

Med den nye affaldssortering er der markant mere der genanvendes, og mindre der går op i røg i forbrændingen. Men ved boligblokke er der generelt plads til forbedring.

I Sønderborg Kommune, som gennemførte de store ændringer i den nye sortering allerede fra efteråret 2020, var mængden af restaffald, som ikke kan genanvendes og kommer i forbrænding, mere end halveret efter det første år. Det vil sige, at meget mere nu bliver sendt til genanvendelse: Ifølge Sønderborg Forsyning bliver borgerne hele tiden bedre til at sortere affaldet korrekt, så det nu er meget lidt, der bliver fejlsorteret.

- Vores kunder gør hver eneste dag en kæmpe forskel, når de sorterer deres affald i ti fraktioner. Som eksempel sparede SONFOR og vores kunder i 2022 miljøet for 2334 ton CO₂ alene ved at sortere plastik derhjemme og på genbrugspladserne. Og vi nåede også et mål sidste år med 80 procent genanvendelse af sorterede drikkekartoner til nye ressourcer, siger Stinne Stokkebo, forretningschef ved Sønderborg Forsyning.

Sorteringsvaner nulstillet

Aabenraa og Tønder kommuner har afventet, at tidligere udbud i forhold til renovationsselskaberne skulle udløbe, og Aabenraa har først gennemført de store ændringer fra i år. Men allerede nu tegner det godt. Det siger Carsten Kjær Jürgensen, som er afdelingsleder for Affald og Deponi hos forsyningsselskabet ARWOS.

- Samlet set går det udmærket, når man ser på hele kommunen og alle boligtyper, siger han.

En opgørelse fra årets første måneder viste, at mængden af restaffald var faldet med cirka en tredjedel.

Hos ARWOS kan man dog godt mærke en tendens, som også gør sig gældende landsdækkende: Det går bedst med sorteringen i enkeltstående husstande, mens det halter mere, hvor der er fælles affaldsløsninger, typisk ved boligblokke.

- Der er stor variation, men der, hvor sorteringen oftest går galt, er ved de fælles løsninger. For eksempel oplever vi, at der i beholderne til pap og papir bliver smidt tekstiler, som ikke er lagt i poser. Det besværliggør processen bagefter, siger Carsten Kjær Jürgensen.

ARWOS uddeler ellers særlige poser til formålet, ligesom de øvrige forsyningsselskaber.

Afdelingslederen understreger dog, at der generelt sker store fremskridt i forhold til, hvor meget sorteret

Ved affalds- og genbrugsbeholdere på Elmevej i Toftlund er der opsat plakater med billedvejledning til, hvordan der skal sorteres. De er uden tekst, så de kan også forstås af de syrere og ukrainere, som bor i blokkene. For beboeren Elsebeth Jørgensen har den nye affaldssortering først og fremmest givet et problem i lejligheden. - Jeg har snart ikke mere plads i mit køkken til beholdere, siger hun.

Carsten Kjær Jørgensen, afdelingsleder for Affald og Deponi hos forsyningsselskabet, ARWOS. PR-foto: ARWOS/Lene Esthava

affald, der bliver indsamlet til genanvendelse ved husstandene.

- Efter der er kommet flere forskellige opdelinger og beholdere, er det blevet mere forståeligt, hvad man skal. Det er markeret tydeligere på beholderne. Og dét, at vi har uddelt nye og flere beholdere, har fået mange til at nulstille deres sorteringsvaner, så der er sket noget, siger han.

Spande fylder i køkkener

I foråret har ARWOS via opslag på facebook undersøgt, hvordan brugerne oplever den nye ordning.

- Mange syntes, at det er blevet nemmere, men der var også nogle, som syntes det modsatte. Der var flere beboere i boligforeninger, som gav udtryk for, at det er svært at få plads til flere affaldsspande til sortering i boligen. Nogle har ikke så meget plads i deres køkken. Og det går lettere at få affaldet i genbrugsbeholdere, hvis det er sorteret allerede i boligen, end hvis man står med en blandet pose ved beholderne. Men der findes mange forskellige løsninger til sortering i boligen, og det er én af de ting, vi gerne vil kigge på sammen med boligorganisationerne, siger Carsten Kjær Jørgensen, der hidtil har oplevet at have en rigtig god dialog med boligorganisationerne og med ejendomsinspektørerne om de nye affaldsløsninger.

SORTERINGSGUIDES

Der findes sorteringsguides på affaldsselskabernes hjemmesider

Aabenraa: ARWOS.dk/sortering

Sønderborg: SONFOR.dk/affald/bibliotek/

Tønder: Tonfor-sortering.dk

Sønderborg og Tønder har desuden onlineguides med søgefunktion, der også kan installeres på mobiltelefonen.

På hjemmesiderne kan man finde andre medier – plakater og brochurer – også på engelsk og tysk, som man selv kan downloade og printe ud, ligesom man kan finde materiale til børn.

Billeder kan hjælpe

I Tønder Kommune oplever Tønder Forsyning, ligesom i Aabenraa, at den nye sortering giver de største udfordringer ved boligblokke.

- Nogle steder lader det til, at der er lidt forvirring. Det kan være på grund af sproglige barrierer. Vi ved ikke, hvilke nationaliteter, der bor hvilke steder, og den sorteringsvejledning, der fulgte med spandene, er kun på dansk. Men alle ejere af ejendomme har også fået en billedvejledning uden tekst. Ejerne skal sørge for, at beboerne får den vejledning, siger Bente T. Kristensen, som er miljøplanlægger hos Tønder Forsyning.

Hun påpeger, at der også kan være andre årsager til, at brugere ikke forstår at sortere, hvis de for eksempel er demente. Og så er der også en gruppe, som bare er ligeglade og smider blandet affald i beholderne.

- Men endnu er det så nyt. Vi har endnu ikke lavet analyser af affaldssorteringen, så vi har kun skøn, siger hun.

Billedvejledningen til sortering uden sprog kan findes på Tønder Forsynings hjemmeside. Herfra kan den downloades og printes. Ligesom den kan fås som tryk i forsyningsselskabets kundeservice.

VORES UDSLIDTE TØJ KAN BLIVE TIL ISOLERING I HUSE

I Danmark har hver indbygger et forbrug på 16 kg tekstil om året, hvilket er det højeste i Norden. Produktion af nyt tøj er noget af det, der belaster miljøet mest.

Ifølge Sønderborg Forsyning kræver det ikke mindre end 58.000 liter vand og 48 kilo kemikalier at producere 16 kg tøj. I Danmark har vi været oppe på at sende næsten 45.000 ton tøj til forbrænding hvert år, men meget af det kan faktisk genanvendes, når det bliver indsamlet.

Så selv om det kan virke som en lille ændring, at der bliver indsamlet tekstiler til genanvendelse, har det stor betydning for miljøet.

Det er lige meget, om tøjet er slidt og hullet, men det skal være rent og tørt. Det indsamlede tekstilaffald bliver kørt til et sorteringsanlæg, hvor det sorteres i fibertyper og farver og så bliver fibrene udvundet og genbrugt til nyt tøj, men også til for eksempel isolering i bygninger, møbelhynder og klude.

VIDSTE DU AT

Det er ikke kun store stykker pap, der gør en forskel i genbrug.

SONFOR har udregnet, at hvis alle husstande i Sønderborg afleverer alle paprør fra køkken- og toiletruller i genbrugsbeholderen, vil det i løbet af ét år løbe op i 25 ton.

HUSK!

- Disse ting skal altid i restaffald: Pizzabakker fra take away-steder, bleer- og hygiejneaffald, dyrestrøelse – for eksempel kattegrus – hunde-høm-høm'er og andet med afføring.
- Har man et dødt dyr, som ikke er større end en kat, kan det lægges i restaffald i en pose, aldrig i madaffald.
- Mange gange er chips- og kaffeposer samt slikemballage fremstillet af en blanding af plast og metal. De kan ikke genbruges og skal i restaffaldet.
- Store stykker papemballage og flamingo skal afleveres på genbrugspladsen
- Metaldåser, plastbakker, glas osv. skal være tømt og skrabet, inden de smides i beholderen. Så bliver beholderen heller ikke svinet.
- I Tønder og Aabenraa Kommuner skal medicinrester afleveres på et apotek, mens man i Sønderborg godt kan putte det i miljøkassen.

SELV LIDT MADAFFALD GØR EN STOR FORSKEL

Selv om vi hver for sig kun smider små mængder madaffald i beholderne, betyder det samlet, at der spares store mængder "sorte" brændstoffer, når mad og planter omdannes til biogas. Men vi kan blive endnu bedre til at undgå, at det ryger i restaffaldet.

Især i det stigende antal boliger, hvor der kun bor en eller to, kan det synes som om, at madaffaldet kun fylder meget lidt i beholderen. Kan det så betale sig at samle det ind?

Jo - samlet gør indsamlingen en stor forskel. Efter det første år med indsamling i Sønderborg Kommune var der, ifølge SONFOR, indsamlet 5617 ton madaffald, der omdannet til biogas svarede til næsten en halv mio. liter råolie.

Vi kan blive bedre

SONFOR har dog konstateret, at husstandene kan blive endnu bedre til at sortere madaffaldet fra. En undersøgelse har vist, at 20 procent af madaffaldet stadig kommer i restaffaldet og dermed ryger til forbrænding.

- Så vi går glip af en femtedel af madaffaldet, som kunne bruges til at producere biogas. Det har stadig et stort potentiale, siger forretningschef hos SONFOR Stinne Stokkebo.

- Madaffald vejer meget og har stor energimæssig værdi, så hver enkelt af os kan nemt gøre en forskel i samfundet ved at sortere vores madaffald derhjemme.

Biogas er et grønnere alternativ til naturgas. I Danmark bruger vi blandt andet gas i transportsektoren i industrien og på kraftvarmeværker til at producere varme og el. Madaffald er derfor en kilde til energi i samfundet. Den energi, der kommer fra bare ét kilo køkkenaffald, er for eksempel nok til at koge syv li-

ter vand på en elkoger, ifølge DAKA ReFood. Restproduktet bliver omdannet til gødning, som bruges på markerne. Derfor har også sådan noget som æggeskaller værdi i madaffaldet.

Alle madvarer og planter

Madaffald er både affald fra madlavningen, tilberedt mad, og mad, der er blevet for gammelt.

Man må ikke komme emballagen med i madaffaldet, og det er en god idé altid at bruge poser og at slå en stram knude på posen, inden den puttes i beholderen, for så undgår man, at beholderen bliver hurtigt beskidt og lugter.

DISSE TING KAN OGSÅ RYGE I MADSPANDEN

- Kaffefiltre med grums og teposer, løst kaffegrums og teblade samt køkkenrulle, der er brugt til madrester. Dog ikke farvede servietter, bagepapir og papirforme til kager, der skal i restaffald, mens stanniol skal i metal, hvis det er rent, og ellers i restaffald.
- Væsker som yoghurt, sovs og olie. Har man mere end 2 dl. fritureolie, skal det dog afleveres som olie- og kemikalieaffald.
- Knogler, ben og æggeskaller.
- Haveaffald eller en kasseret blomsterbuket eller potteplante – uden potte og jord.

Nej tak til bioposer

De plastikposer, forsyningsselskaberne udleverer til madaffald, er almindelige plastikposer – så hvis man løber tør, kan man bare bruge enhver anden slags pose. Biogasanlæg, der skal modtage madaffaldet, vil oftest helst ikke vil have biologisk nedbrydelige plastikposer, som man kan købe, fordi de kan give problemer i anlæggene.

Inden madaffaldet omdannes til gas, bliver alle poserne med madaffald samlet i en kæmpe "gryde". Herefter bliver poser og madaffald kværnet til pulp, og fordi plastik er væsentligt lettere end madaffald, flyder det ovenpå. Derefter bliver plastikken siet fra, så kun madaffaldet er tilbage.

PLASTIKBEHOLDEREN RÅBER "FYLD MIG!"

Da Sønderborg gik forrest med den nye affaldssortering, viste det sig, at der blev sorteret overraskende store mængder plastik i husstandene. Mens der i 2019 blev indsamlet 257 ton, blev mængden mere end firedoblet til 1126 ton fra efteråret 2020 og året frem. Beholderen blev hurtigt fyldt, og mange valgte at skifte til en større beholder. Det har Tønder og Aabenraa taget bestik af, da de senere planlagde deres nye sortering.

SONFOR har oplyst, at der i 2022 i gennemsnit blev indsamlet 35 kg plast fra hver husstand i Sønderborg Kommune. Dermed blev der sparet 1225 ton CO₂ alene ved at husstandssortere og genbruge plastik i stedet for at sende det til forbrænding.

I Aabenraa Kommune bliver der nu også indsamlet meget mere plast. I de første måneder af 2022 var det samlet 51 ton, og det steg i år til 127 ton. Det oplyser ARWOS' afdelingsleder i Affald og Deponi, Carsten Kjær Jürgensen.

Plast til genbrug tredoblet

På de få måneder, den nye sortering har været i gang i Tønder Kommune, er der sket næsten en tredobling af den mængde af plastik der samles ind til genanvendelse.

- Valget er faldet på én spand til både blød og hård plastik samt mad- og drikkekartoner. Nu står en stor 240-liters beholder og råber "Fyld mig!". Så virker det som om, at folk tænker: Ok, der er plads til mere. Det siger Bente T. Kristensen, miljøplanlægger hos Tønder Forsyning.

Skal ikke være pinligt rent

Det spiller også ind, at det ikke længere er så skrappet krav til det plastik, man smider til genbrug.

- Vi har faktisk indsamlet plastik til genanvendelse i snart 20 år, men i de første mange år var det budskabet, at det skulle være helt rent og skyllet, og ikke alt er så let at gøre rent, siger Bente T. Kristensen.

Det er ikke længere et krav, at for eksempel plastikdunke skal være helt rene. De skal dog være så rene som muligt, og det må ikke være for eksempel folie med madrester - det skal i restaffald.

Også hos SONFOR og ARWOS ser man den stigende mængde indsamlede plastik som et udtryk for, at sorteringen er blevet nemmere. Det skal ikke være pinligt rent, og man skal ikke fra gang til gang tage stilling til, om det er hård eller blød plast: Det skal i samme beholder.

Efter plastikbeholderen bliver tømt, bliver de mange typer plast sorteret på anlæg efter plasttype og bag efter bliver de forskellige typer bearbejdet og kan indgå i produktion af nye plastprodukter.

Mad- og drikkekartoner indeholder både papir og plastik. De bliver sendt til anlæg, hvor kartonernes papirfibre bliver udskilt og genanvendt til produktion af nye papirmaterialer. Noget af papiret og pappet i genbrugsbeholderne bliver også til byggematerialer.

REGNINGEN FOR AFFALD ER VOKSET

I boligafdelingerne er de stigende udgifter til håndtering af affald på grund af den nye sortering et emne, der bliver talt meget om i disse måneder.

De nye krav til affaldssortering betyder, at regningen hos forbrugerne er vokset. Det har kostet at indkøbe og udlevere nye affaldsbeholdere, og så skal forsyningsselskaberne også betale for at få materialerne fra genbrugsbeholderne afsat til de forskellige firmaer, som kan omdanne de sorterede materialer til genanvendelse. Det kan være dyrere, end hvis det skulle sendes til forbrænding.

Samtidig har affaldsselskaberne også sat priserne op i år med inflationen og de stigende energipriser som begrundelse.

Det mærkes i boligafdelingerne budgetter og er til drøftelse på afdelingsmøderne i denne tid.

- Den nye sortering har givet nogle pukler i forhold til afdelingernes budgetter i nogle år, da prisstigningerne ikke har været forudset, siger ejendomsinspektør i Sønderborg Andelsboligforening, Steffan Bonde.

De kommunale forsyningsselskaber skal økonomisk hvile i sig selv, så taksterne sættes op for at dække udgifterne. Hvert år skal taksterne godkendes af kommunalbestyrelserne, og man kan ikke som borger fravælge at være med i affaldsordningen.

Størrelsen på prisstigningerne på grund af den øgede sortering afhænger af, hvad man havde tidligere, hvilken type beholdere, man har fået nu, og om man er med i en fælles løsning, for eksempel ved boligblokke. Det gør det indviklet at opstille en sammenligning mellem udgifterne før og efter.

Fordel til fælles løsninger

I Aabenraa er der også indført en ny takststruktur, som ifølge ARWOS gør det mere tydeligt, hvad man betaler for.

Beboere, som har fælles løsninger, er dem, der forholdsvis har fået de laveste stigninger. Udgiften varierer meget i forhold til størrelsen på løsningerne. ARWOS har opstillet fire cases, hvor det for beboerne er steget med 80-470 kr. om året, men ifølge Carsten ligger stigningen i gennemsnit på et par hundrede kroner.

I Tønder Kommune er taksten i år sat op med ca. 15 procent, ligesom taksterne også blev sat op sidste år for at ruste forsyningsvirksomheden til at rulle nye beholdere ud og indføre den nye sortering.

- Bliver ikke billigere

Men vil affaldsløsningerne blive billigere på længere sigt, efterhånden som vi bliver bedre til at sortere og genanvende affaldet?

Bente T. Kristensen hos Tønder Forsyning peger på, at hvis alle sorterede 100 procent korrekt, kunne der spares et mellemled, hvor det fejlsorterede skilles fra. Men hun beskriver det som "den store drøm", som næppe går i opfyldelse.

Carsten Kjær Jürgensen er heller ikke helt så optimistisk:

- Det er vores forhåbning, at der efterhånden bliver sorteret godt alle steder. Men jeg er ikke sikker på, at det vil gøre den store forskel i prisen. Det koster også at behandle det sorterede til genanvendelse. Men vi skal huske, at det handler om at holde resourcerne i omløb så længe som muligt, og så er det afgørende, at det er sorteret godt. For eksempel betyder det meget for miljøet, at vi indsamler så store mængder plastik, som så ikke bliver brændt af.

HAR DU PLANER OM ET HAVESKUR ELLER EN CARPORT – SÅ HUSK PÅ REGLERNE!

Med råderetten har man ret til at sætte sit eget præg på hjemmet – også på det udendørs område, der hører til boligen. Men der er nogle regler, man skal være opmærksom på, ellers kan det give problemer.

Et drivhus, en carport eller et redskabsskur. Hvis man tænker på at få nyt inventar ved sin almene bolig, kan det godt lade sig gøre efter reglerne om råderet. Dog skal man altid huske at kontakte det tekniske personale i sin boligorganisation, inden man går i gang.

De fleste afdelinger har vedtaget et råderetskatalog, der beskriver hvad der tillades i afdelingen og vilkårene. Der kan også være specielle krav til, hvordan for eksempel et skur eller en garage skal se ud, eller hvilke farver der må bruges.

Og hvis man har en idé, som ikke allerede findes i kataloget, kan man stille forslag om det til afdelingsmødet. I sidste ende skal det dog godkendes af organisationens bestyrelse.

Nærmest alt kræver tilladelse

Der findes desværre eksempler på, at det er gået galt for beboere, som ikke har været opmærksomme på reglerne. Derfor er det vigtigt, at man har helt styr på, hvad man laver – og ikke bare går i gang.

- Hvis man for eksempel vil bygge et redskabsskur, skal man også have byggetilladelse hos kommunen.

Det gælder faktisk stort set alt, som har tag på. Det siger ejendomsinspektør Steffan Bonde i Sønderborg Andelsboligforening.

I hans område er der primært rækkehuse, så der er rigtigt meget med udestuer og carporte.
- Noget er bedre udført end andet, og det sker, at vi er nødt til at bede om at få det fjernet, hvis beboeren flytter, siger Steffan Bonde.

Tidligere har det været sådan, at man ikke skulle anmelde det til kommunen, hvis det var et projekt på under ti kvadratmeter. Men sådan er det altså ikke mere. Et område med rækkehuse bliver i mange tilfælde regnet som én matrikel, og hvor der i forvejen er mange udbygninger som carporte og redskabsskure, kræver det, at man får tilladelse hos kommunen, fortæller ejendomsinspektøren.

Der er ingen vej udenom. Vil man bygge ved sin bolig, kræver det papirarbejde: Tilladelser og godkendelser.

Det færdige skal godkendes

Steffan Bonde råder til, at man først undersøger sit råderetskatalog. Det findes på SALUS-hjemmesiden under afdelingens dokumenter. Derefter skal man kontakte boligorganisationens tekniske afdeling, som giver fuldmagt til at søge byggetilladelse hos kommunen.

- Og så laver vi et dokument med en aftale mellem boligorganisationen og beboeren om vilkårene. For eksempel om det skal fjernes ved fraflytningen, og hvis det er en forbedring, hvordan det så afskrives, siger Steffan Bonde.

En aftale om afskrivning kræver, at man kan dokumentere, at arbejdet er udført af et registreret firma, altså med moms.

Det er også normalt, at man som beboere bliver pålagt en huslejestigning til at dække vedligehold og forsikring af det, som bliver tilføjet boligen. I for eksempel Sønderborg Kommune skal man også betale byggesagsgebyr, ligesom boligorganisationen tager et gebyr for at håndtere sagen.

Når byggeriet er færdigt, skal det godkendes af boligorganisationen.

- Vi kommer ud og ser det efter, og så stiller vi krav om, at det skal være håndværksmæssigt korrekt udført, påpeger Steffan Bonde.

Får byggetilladelse bagud

Hvis det er en forbedring, såsom en garage, og den godkendes af boligorganisationen, kan man få en godtgørelse, hvis man flytter ud, inden værdiforøgelsen er afskrevet. Afskrivningstiden er 10-20 år.

De nye, der så overtager lejemålet, får en tilsvarende huslejeforøgelse plus de øvrige udgifter til forsikring og vedligeholdelse.

Men det kræver altså, at der er givet byggetilladelse, og at vedligeholdelsen er i orden. Hvis man har planer om at flytte fra sin bolig, hvor der er for eksempel en udestue, skal man være opmærksom på, om den er godkendt. Ellers kan man få et krav om, at den skal rives ned, når man flytter.

- Derfor er der også nogle, som får indhentet en byggetilladelse til noget, der er bygget for år tilbage, siger ejendomsinspektøren.

Men der er altså nogle ting, der kun regnes som en forandring – og ikke en forbedring. Og det skal altid fjernes igen, hvis man flytter. Det er sådan noget som drivhuse og markiser.

- Det skyldes, at det er for dyrt at vedligeholde, forklarer Steffan Bonde.

Hvad der regnes som forandring, og hvad der er en forbedring, kan man se i råderetskataloget. I sidste ende er det altid boligorganisationen, der afgør det som en del af aftalen, inden man går i gang.

RÅDERET

- Betyder, at man som lejer kan forbedre eller ændre sin almene bolig.
- Man skal altid huske at tale med boligorganisationens tekniske afdeling, inden man går i gang.
- Afdelinger har vedtaget et råderetskatalog, der beskriver, hvad man må og vilkårene.
- Der er forskel på, om det er en forandring eller en forbedring. En forbedring udendørs er for eksempel en udestue, mens det regnes som en forandring at opsætte for eksempel en markise eller et drivhus.
- En forbedring øger boligens brugsværdi, og derfor kan man som beboer få økonomisk godtgørelse, hvis man flytter, før det er afskrevet.
- Ved en forandring kan boligorganisationen kræve, at man betaler et depositum som sikkerhed, for at det, der er forandret, kan blive ført tilbage, når lejemålet ophører.
- Som beboer skal man selv bære udgiften til blandt andet vedligeholdelse.
- Hvis man er en afdeling, hvor mange gerne vil have en forbedring, for eksempel overdækket terrasse, kan man bruge den kollektive råderet, hvor det så er boligorganisationen, der udbyder arbejdet, og afdelingen står for lånefinansieringen.

TINA FIK SIN GARAGE GODKENDT: MEN REGLERNE ER IKKE FOR AMATØRER

Ved sit rækkehus på Granvænget i Sønderborg Andelsboligforenings afd. 6 har Tina Sønderborg en dejligt stor garage. For enden af den er der to rum. I det ene, med rigtige vinduer ud til haven, har Tina sit lille kreative værksted, hvor hun laver skulpturer i beton. I det andet rum, som er isoleret, har der engang stået en motorcykel, men det er nu bare opbevaring til lidt af hvert. Helt for enden af garagen, med indgang fra haven, er der er rum til haveredskaberne.

Da Tina flyttede ind for ni år siden, var garagen allerede bygget, og hun overtog den med lejemålet som beset. Siden har hun renoveret garagen, og bagefter fik hun den godkendt af boligorganisationen.

Inspektøren kom ud og tjekkede, at byggeriet var udført efter reglerne.

- Der er jo rigtig mange ting i bygningsreglementet, som skal følges. Tagspærerne skal have de rigtige dimensioner i forhold til tagets størrelse, taget skal have det korrekte fald, og man skal bruge de rigtige skruer, og hvad ved jeg, siger Tina.

Hun er selv bogholder og ikke håndværker, så hun har fået en rigtig tømrer til at udføre det.

- Det er nødvendigt at kende reglerne, hvis man skal have det godkendt. Nogle tror måske, at det er nok, hvis man sender en tegning, får den godkendt af en ejendomsinspektør og så bagefter henter materialer i et byggemarked. Men ejendomsinspektørerne tager ikke stilling ud fra tegningen til, om det er

de rigtige skruer og spær, siger Tina, der også er formand i sin afdeling og sidder i bestyrelsen for Sønderborg Andelsboligforening.

Synd, hvis det bremser

Tina vil gerne udsende et opråb til alle sine medbeboere i boligorganisationerne under SALUS:

- Husk at få kigget efter i reglerne, inden I bygger noget. Ellers kan det være pengene ud ad vinduet!

Dermed mener hun, at hvis man ikke kan få for eksempel en garage godkendt, så skal man fjerne den igen, hvis man flytter, og så får man ingen godtgørelse for at have forbedret boligen. Det kan man ellers få, hvis flytningen sker, før investeringen er afskrevet. Til gengæld kan man få bøvl med at nedrive det og udgifter til bortskaffelsen.

- Men jeg synes også, det er synd, hvis beboere afskrækkes fra at gå i gang med forbedringer. Det kan godt lade sig gøre, men man skal i hvert fald være opmærksom på, at der er de regler, som man er nødt til at følge.

Bagest i garagen er der også et skur til blandt andet haveredskaber. Tinas store, men godmodige hund, Zazu, er også glad for garagen, hvor den på varme dage gerne ligger på det kølige gulv med gennemtræk.

TIP TIL HJEMMESIDEN

HER FINDER DU NYHEDER

Find ud af hvad der foregår af spændende sager i din boligorganisation samt de andre boligorganisationer i SALUS-regi. Hold dig opdateret om relevant nyt, og lad dig inspirere af de gode historier.

1. Gå til www.salus.dk

2. Der er nu to måder at tilgå nyhederne på

- 1
 - Rul ned ad forsiden.
 - Stop op, når du ser nyhedssektionen.
 - Nyhedssektionen består af overskriften "NYHEDER", tre nyheder med billeder og en mindre tekst over den sidste af de tre nyheder "Se alle nyheder".
 - Vælg "Se alle nyheder".
- 2
 - Du kan også komme ind på nyhedsoversigten ved at stå på forsiden og gå til "Menu" ude i den blå bjælke til venstre på skærmen.
 - Vælg pilen ud fra "Om os".
 - Vælg "Nyheder".

3. Når du er nået til nyhedssiden

- Nu får du en nyhedsoversigt.
- Rul ned ad siden og klik dig ind på de nyheder, du er interesseret i.
- Nederst ser du nogle tal 1, 2, 3 og så videre samt teksten "Næste" i en blå kasse, som du kan klikke på for at komme til næste nyhedsside.
- På nyhedsside 1 finder du de nyeste nyheder.

↙ WWW.SALUS.DK

SALUS FÅR NY FORMAND

En dedikeret formand for SALUS Boligadministration træder tilbage af helbredsmæssige årsager.

Ove Stahl Schmidt drosler ned for arbejdet i boligfor-
eningsregi. Formandens beslutning er ikke et ærger-
ligt farvel, men derimod en fortælling om vilje, fæl-
lesskab og dedikation.

I 31 år har Ove Stahl Schmidt budt ind med talrige
initiativer for en positiv udvikling i både Kolstrup Bo-
ligforening og SALUS Boligadministration. Han har
lagt mange timer og en stor mængde energi i at sør-
ge for de bedst mulige forhold for beboernes livs-
kvalitet og omgivelser. Der er ingen tvivl om, at SA-
LUS er vokset på flere parametre med Ove i spidsen,
og i den voksende kurve har han altid haft fokus på
beboernes behov. Det er de nævnte egenskaber, der
har gjort Ove til en populær leder blandt beboerne.

Helbredsmæssige overvejelser

Da Ove har helbredsmæssige udfordringer, har han
valgt at drosle ned for sit arbejde i bestyrelsen for
SALUS Boligadministration for at kunne rette sit ful-
de fokus mod arbejdet som formand i Kolstrup Bo-
ligforening og ikke mindst sit helbred. Balancegan-
gen mellem at gå forrest i en boligadministration og
samtidig tage sig af sit velbefindende gik ikke læn-
gere hånd i hånd, og prioriteter måtte vælges med
tanke på fremtiden for Kolstrup Boligforening og for
ham selv.

Støtte fra boligadministrationen

Ove Stahl Schmidt har SALUS Boligadministrations
fulde forståelse. Medarbejdere og beboerdemokra-
ter støtter op om Oves hensyntagen til sit helbred,
takker ham for hans ihærdige indsats gennem man-
ge år og bygger videre på Oves flotte arbejde.

Overgang til nyt formandskab

Med respekt for Oves indsats ser SALUS Boligadmini-
stration frem til en videreførelse af en sund og effek-
tiv boligadministration med en ny formand i spidsen.

Niels Christiansen, formand for Gråsten Andelsbolig-
forening, er valgt som ny formand, og sammen ag-
ter boligadministrationens aktører og Niels at bygge
videre på Oves arbejde for at skabe et sikkert, in-
kluderende og udviklingsorienteret boligmiljø samt
byde nye ideer og løsninger velkomne.

Sidst, men ikke mindst

Oves fortælling er en fortælling om en imponeren-
de ildsjæl. Så længe forholdene har været til det, har
han givet til andre. Dét, at han har valgt at priorite-
re sit helbred, har vist, at han har viljen til at passe
på sig selv og inspirere andre til at gøre det samme –
det er en rollemodel.

SALUS Boligadministration takker Ove for hans
17-årige lange bidrag som formand.

Niels Christiansen

Ove Stahl Schmidt

OVERSIGT HOVEDBESTYRELSESMEDLEMMER

HOVEDBESTYRELSENE 2023

Boligselskabet DANBO

Formand: Niels Thomsen
 Næstformand: Helle Kjær Christensen
 Bestyrelsesmedlem: Anders Ebsen
 Bestyrelsesmedlem: Bente Pia Christensen
 Bestyrelsesmedlem: Kenneth Vonsild
 Bestyrelsesmedlem: Erik Autzen
 Medarbejderrepræsentant: Bent Vilhelmsen

Sønderborg Andelsboligforening

Formand: Jan Thiessen
 Næstformand: Tina M. Søndergaard
 Bestyrelsesmedlem: Jan Radik
 Bestyrelsesmedlem: Herluf Chr. Jensen
 Bestyrelsesmedlem: Allan Hansen
 Bestyrelsesmedlem: Edel Birthe Mathiesen
 Medarbejderrepræsentant: Brian List Hansen

Kolstrup Boligforening

Formand: Ove Stahl Schmidt
 Næstformand: Tove Christensen
 Bestyrelsesmedlem: Fritz Jørgensen
 Bestyrelsesmedlem: Henning Olsen
 Bestyrelsesmedlem: Bettina Andersen
 Bestyrelsesmedlem: Max Johansson
 Medarbejderrepræsentant: Simon Munch

Aabenraa Andelsboligforening

Formand: Søren Duus
 Næstformand: Aksel Nielsen
 Bestyrelsesmedlem: Laila Bøttcher
 Bestyrelsesmedlem: Else Bonde
 Bestyrelsesmedlem: Henry Falk
 Bestyrelsesmedlem: Benno von Essen
 Medarbejderrepræsentant: Jens Peter Davidsen

Skærbæk Boligforening

Formand: Tommy Blume Nielsen
 Næstformand: Lars-Peder Hansen
 Bestyrelsesmedlem: Henny Dige
 Bestyrelsesmedlem: Gabrielle Lønborg
 Bestyrelsesmedlem: Haddi Kristensen
 Bestyrelsesmedlem: Kai Hansen
 Bestyrelsesmedlem: Frank D. Abrahamsen

Toftlund Andels Boligforening

Formand: Eva E. Rasmussen
 Næstformand: Mona M. Eriksen
 Bestyrelsesmedlem: Inger Lis Holm Sørensen
 Bestyrelsesmedlem: Maj-Britt Jespersen
 Bestyrelsesmedlem: Hanne Wiborg Larsen

Tønder Andelsboligforening

Formand: Børge Rossen

Næstformand: Susanne Sørensen

Bestyrelsesmedlem: Knud Esmann

Bestyrelsesmedlem: Jens E. Lorenzen

Bestyrelsesmedlem: Caja Vallentin Nielsen

Bestyrelsesmedlem: Susanne Nørskov Jordt

Medarbejderrepræsentant: Jannick Borum

Gråsten Andelsboligforening

Formand: Niels Christiansen

Næstformand: Poul Martin Vinther Andersen

Bestyrelsesmedlem: Benny Petersen

Bestyrelsesmedlem: Ida Moos

Bestyrelsesmedlem: Jette Christensen

SALUS Boligadministration

Formand: Niels Christiansen

Næstformand: Eva E. Rasmussen

Bestyrelsesmedlem: Tove Christensen

Bestyrelsesmedlem: Søren Duus

Bestyrelsesmedlem: Aksel Nielsen

Bestyrelsesmedlem: Jan Thiessen

Bestyrelsesmedlem: Børge Rossen

Bestyrelsesmedlem: Susanne Sørensen

Bestyrelsesmedlem: Tommy Blume Nielsen

Bestyrelsesmedlem: Ove Stahl Schmidt

Bestyrelsesmedlem: Tina M. Søndergaard

Bestyrelsesmedlem: Niels Thomsen

Medarbejderrepræsentant: Helle Ahrenkiel

KOM IND I HUMLEHAVEN

Per 1. oktober vil der hver torsdag kl. 10.00-12.00 og 13.00-17.00 være åbent for personlig henvendelse til udlejningen på kontoret Humlehaven 4, 6200 Aabenraa.

ÆNDRINGER HOS GAB OG DANBO

Hvis du som beboer i Gråsten Andelsboligforening og Boligselskabet DANBO har fejl, mangler eller spørgsmål om almindelig vedligeholdelse, bedes du per 4. september kontakte Servicecenteret - og altså ikke længere dit områdekontor og ejendomsfunktionærerne.

Tlf. 73 45 02 00 mandag-torsdag kl. 08.00-14.30 og fredag kl. 08.00-12.00.

Mail: servicecenter@salus-bolig.dk og blanket (SALUS.dk) kan sendes døgnet rundt.

Personlig henvendelse på Humlehaven 4 i Aabenraa torsdag 10.00-12.00.

STUDIEBOLIGER I NØRAGER:

STUDERENDE FLYTTER MIDLERTIDIGT IND I BLOKKE DER SKAL RIVES NED

Beboere i Nørager i Sønderborg kan få studerende som nye naboer. Da de ti blokke skal rives ned som led i en udviklingsplan for boligområdet, er beboerne begyndt at rykke ud, og 18 tomme lejligheder udlejes midlertidigt til byens store rykind af studerende.

Beboerne i Nørager i Sønderborg er generelt glade for at bo der, og ved genhusningssamtalerne, der hidtil er gennemført, har mange givet udtryk for, at de gerne vil blive i området. Men der er ingen vej tilbage – blokkene skal rives ned i løbet af de kommende år.

I maj-juni næste år begynder nedrivningen af de første af ti boligblokke på Nørager i Sønderborg. Sønderborg Andelsboligforening, SAB, og kommunen har i fællesskab udarbejdet en udviklingsplan for området, efter det i slutningen af 2020 havnede på boligministeriets såkaldte "hårde ghetto-liste". Hvor blokkene nu står, skal der i stedet bygges 48 almene rækkehuse.

Genhusningssamtalerne med beboerne i de første tre blokke er afsluttet, og de er begyndt at rykke ud. Rundt omkring i de øvrige blokke med i alt 236 lejemål står der også lejligheder tomme, fordi beboerne har taget bestik af situationen og selv har fundet noget andet.

Samtidig strømmer stadig flere studerende til byen. Mindst 700 er blevet optaget på byens videregående uddannelser, og på SDU i Sønderborg kommer en stor del fra andre lande. Det giver et voldsomt pres på områdets kollegieboliger. Der var faktisk ingen ledige at formidle i Sønderborg By i begyndelsen af august.

StudieBolig Syd, der tidligere hed Kollegiernes Kontor, administrerer studieboligerne. Og formidlingen omfatter nu også områdets 174 ungdomsboliger, som hører under boligorganisationerne, så der i alt findes knap 1000 lejemål.

Flere kan bo sammen

Da lejligheder i Nørager står tomme, er der indgået aftale om, at 18 af dem kan udbydes som midlertidige studieboliger. Lejemålene tidsbegrænses frem til 1. maj 2024.

- Vi inspektører har været rundt og kigge på de tomme lejligheder og udpege dem, som kan lejes ud. Det er både 2-, 3- og 4-værelses boliger. Det vil sige, at flere studerende kan bo sammen, men der skal være én, som står for lejemålet og selv indgår aftaler med de andre, fortæller ejendomsinspektør i SAB Poul Christensen.

Samtidig bliver de studerende orienteret om, at lejlighederne ikke er istandsatte efter de tidligere lejeres fraflytning.

- Der kan være fejl og mangler, som de skal acceptere for at bo der i en periode. Derfor lægger vi også meget vægt på at sige, at det er midlertidige boliger, siger Niels Møller, som er direktør for StudieBoligSyd.

Efterhånden som de godkendte lejemål bliver ledige hen over efteråret og vinteren, vil de blive tilgængelige på StudieBoligSyds platform, hvor studerende kan skrive sig op.

- Et positivt problem

Borgmester i Sønderborg Erik Lauritzen retter en stor tak til Sønderborg Andelsboligforening for at hjælpe med at løse de studerendes boligmangel:

- Det er et akut, men positivt problem at skaffe tag over hovedet til en række af de nye studerende i Sønderborg, siger han.

Sammen med Studiebolig Syd og andre parter arbejder Sønderborg Kommune lige nu med forslag om andre midlertidige muligheder, der kan løse den akutte boligmangel. Lige nu får kommunen anbragt modulbyggerier til foreløbig 50 studerende ved Sønderkov-kollegiet, og det kan om nødvendigt skales op til 150 ekstra midlertidige ungdomsboliger.

På lidt længere sigt er det målsætningen i Sønderborg Kommune etablere 400 nye permanente studieboliger inden 2027. Heraf planlægges de 200 på den tidligere DSB-grund i midtbyen, der skal udvikles til et attraktivt boligområde for studerende. Teknik-, Bolig- og Byudvalget har netop godkendt, at der skal udarbejdes en lokalplan for området.

PÅ ELMEVEJ ER DER IKKE STILLE – DET SØRGER HANNE FOR

Hanne Larsen ville ikke blive gammel og bo et sted, hvor der var alt for stille. Nu bor hun på Elmevej i Toftlund og har travlt som afdelingsformand. Hun er kåret til Vores Nabo.

Udenfor blokkene på Elmevej i Toftlund er der denne sommer kommet loungesæt med sofaer og lænestole. Her samles beboerne ofte, når det er godt vejr.

- Jeg kan rigtig godt lide alle de kaffepauser, vi har sammen.

Det siger Hanne Wiborg Larsen, der for fire år siden flyttede fra Gram og ind på Elmevej.

- Jeg kunne se, at jeg nærmede mig pensionsalderen, og i Gram havde jeg udelukkende seniorer som naboer. Der ville blive alt for stille. Når jeg bliver så gammel, at jeg ikke kan køre bil, er det også smart at bo i Toftlund, for det er midt i det hele, og her er alle slags butikker, siger Hanne, der stammer fra Bovlund Nymark ved Agerskov.

Næste gang fylder Hanne 70 år, og hun er gået på pension, men hun har en del at se til, for allerede året efter hun flyttede til Elmevej, kom hun med i afdelingsbestyrelsen.

Ret hurtigt blev hun også formand – og en ret aktiv en af slagsen. Derfor er hun blevet indstillet til "Vores Nabo" af medbeboer Henning Thomsen, og redaktionen for SALUS-Nyt har været på besøg for at overrække blomsterbuketter til både Hanne og Henning på vegne af SALUS.

- Hanne har allerede markeret sig som en fantastisk person. Hun er meget aktiv og har bare styr på det, fortæller Henning.

Ved blokkene ligger et grønt område med grillplads og legeplads, hvor mange børn fra området holder til, ligesom der kommer børn fra daginstitutioner og med dagplejere. De savner at kunne komme i ly for regn eller i skygge, når solen bager.

Derfor arbejder afdelingsbestyrelsens lige nu på at få en overdækning på området, men det er kun ét af en række projekter. Også en multibane til boldspil står højt på ønskelisten.

I afdelingens ca. 35 lejligheder bor flere end 30 børn op til 14 år, ligesom der er større børn. Der er også en del syrere og kurdere blandt beboerne, og seneste er fire af lejlighederne blevet beboet af ukrainere.

- Det er sjovt at høre, når børnene leger sammen. Hjemme taler nogle af dem arabisk og ukrainsk, men når de leger sammen, taler de alle dansk. Og de vil gerne spille bold. Derfor vil boldbanen være alletiders for dem, siger Hanne.

Afdelingen har gennem årene fået gennemført mange fælles projekter, blandt andet er der indrettet et møde- og festlokale i kælderen, og så deltager mange af beboerne i fælles arbejdslørdage med blandt andet trappevask. Der er også mange sociale arrangementer – julefest og grillaftener om sommeren, hvor der også er et højt deltagerantal på tværs af kulturer.

Som formand står Hanne for at koordinere meget af det.

- Vi er så heldige, at vi snakker meget sammen, og at der er god opbakning til de fælles arrangementer, siger hun.

Afdelingsbestyrelsen arbejder også på at få nye køkener og badeværelser. Det er et projekt, der også kræver en del planlægning, og bestyrelsen håber på, at det kan blive klar til afstemning på afdelingsmødet næste år.

Som formand kunne Hanne i begyndelsen godt være lidt nervøs over skulle gå i spidsen for vigtige beslutninger og sidde med ansvar for de store budgetter.

- Men efter jeg har været der i et stykke tid, tager jeg lidt lettere på det, siger Hanne, der også er kommet med i hovedbestyrelsen:

- Det er nu også spændene at være med til at kigge ind i fremtiden, hvad der skal bygges eller renoveres, og hvor i byen. Det er erfaringer, jeg også kan bruge her lokalt.

INDSTIL DIN GODE NABO!

Et fast indslag i SALUS-Nyt er "Vores Nabo". Som beboer kan du indstille din nabo. Det behøver ikke at være beboeren lige ved siden af. Det kan være en eller flere i samme afdeling.

Både indstilleren og naboen modtager en flot buket blomster fra SALUS. Send din indstilling med nogle linjers begrundelse på mail til bladets redaktion: redaktion@salus-bolig.dk

SIDEN SIDST

SÅ BLEV DET TID TIL INDFLYTNING

De første beboere rykkede ind i deres nybyggede hjem på Damsmosevej i Vollerup den 14. juli.

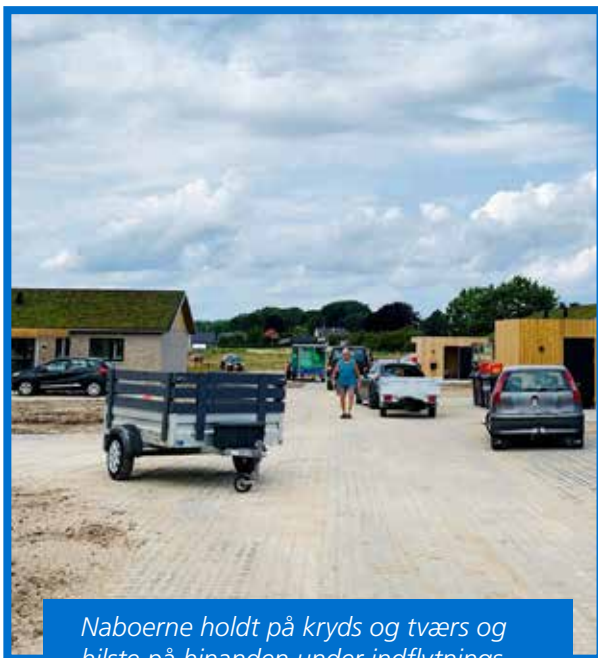
Det var i delområde 1, at naboerne havde mulighed for at hilse på hinanden, da nøglerne til alle 12 boliger blev udleveret.

Der blev vinket, smilet, talt, slidt og slæbt. Gik man en tur i området, bemærkede man en øget trafik og en glad stemning.

Tildelingsmøderne for delområde 2 og 3 er afholdt. Der er en 3-værelses familiebolig ledig fra etape 2 med overtagelse den 1. december 2023. Derudover er en 3-værelses og en 2-værelses seniorbolig ledig fra etape 3 med overtagelse den 15. januar 2024. Boligerne er løbende ude i tilbud, men det er status per 11. august 2023.

Interessen for boligerne er stor. Der er kommet flere og flere på ventelisten hen over sommeren på både familie- og seniorboliger, og det er oplevelsen, at både nuværende beboere, kommende beboere og ansøgere er positivt stemt over for dobbelthusene.

Er du nysgerrig på indersiden af boligerne på Damsmosevej, så få en præsentation på hjemmesiden: skypixel.com/videos/lejebolig-damsmosevej.

Naboerne holdt på kryds og tværs og hilste på hinanden under indflytningsdagene.

Beboere var i fuld gang med at flytte ind.

SIDEN SIDST

EN NY HISTORIE BEGYNDER PÅ SUNDQUISTSGADE

Hen over sommeren kom de sidste detaljer på plads, og kontrakten for nybyggeriet på Sundquistsgade i Sønderborg blev underskrevet af alle parter.

Ti boliger i to plan med altan som rækkehuse bygges af SAB og SALUS i samarbejde med SIB Byggeri A/S og Arkitekterne Blaavand og Hansson A/S. Det er et samarbejde, der ses frem til.

Nybyggeriet forventes at blive igangsat sensommer/ start efterår 2023, så boligerne bør stå færdige efter sommerferien 2024.

*SALUS-direktør Lisbeth Jakobsen og
SAB-formand Jan Thiessen skrev under.*

*Sådan kommer boligerne på Sundquistsgade til at se ud.
Illustration: Blaavand & Hansson*

SIDEN SIDST

AKTIVITETSBUSSEN VAR EN SUCCES

Det var latter og glæde, man blev mødt af, da aktivitetsbussen var på besøg i Aabenraa Andelsboligforenings og Kolstrup Boligforenings boligområder på Høje Kolstrup.

Onsdag den 9. august deltog talrige beboere, da Frikirken i Aabenraa og Evangelisk Frikirkes Børn og Unge (EFBU) bød dem velkommen til leg og sjov på parkeringspladsen ved Restaurant Konge Buffet og på græsset langs vejen ud for Hørgården 1.

Arrangementerne var gratis og bestod af en masse små legestande, hvilke gav børnene mulighed for

at udfolde deres kreativitet. Der var blandt andet en karamelmaskine, dåsekast, stige-golf, fjernstyrede biler, Lego med mere. Kristian Sloth, som står for aktivitetsbussen, havde også selv bygget en udfordrende balancemaskine af træ, som krævede både koncentration og fantasi.

Udover de mange aktiviteter bød Frikirken og EFBU børn og voksne på kage, saft og kaffe. Kaffen faldt særligt i god jord hos forældrene, som også så ud til at hygge sig med gode samtaler, mens børnene løb lystigt rundt.

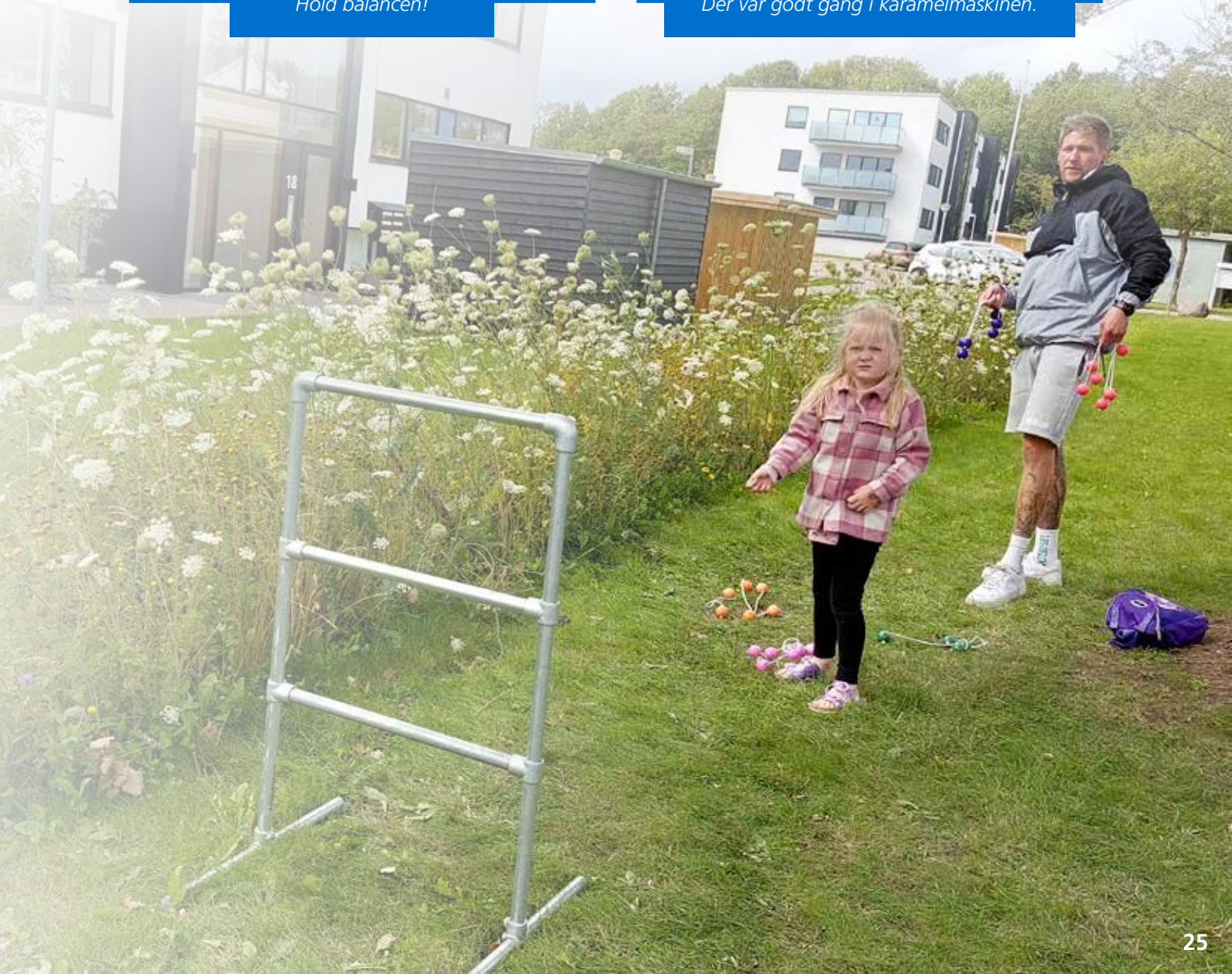

Hold balancen!

Der var godt gang i karamelmaskinen.

SIDEN SIDST

DANMARKS ÆLDSTE BEBOER-FRITIDSKLUB FEJRER 50 ÅR

Lørdag den 19. august fejrede Aabenraa Andelsboligforenings afdeling 17 og 18 Fritidsklubben Damms Teglgårds mangeårige jubilæum.

Der var fint fremmøde, da beboerne i fritidsklubben kl. 13 mødtes i et stort telt på en af afdelingens parkeringspladser.

Formand Svend Aage Behmer bød velkommen og takkede for de frivilliges indsats. Det store arrangement havde nemlig krævet en hel del forberedelse – både med hensyn til det praktiske og planlægningen, men også at få indhentet de rette tilladelser. Efter tre måneders forberedelse var det nu tid til at lade festen begynde.

Viceborgmester Erik Uldall Hansen holdt en tale, hvor han fremlagde tidslinjen og den udvikling, som området har været igennem.

- Danmarks ældste beboerfritidsklub – jeg tænker, at der har været rigtig mange gode tilbud. I dag er der dart, billard, ture til Zoo og julemarked i Lübeck, sagde Erik Uldall Hansen.

Ensomhed var også et emne, som han kom ind på, da han mente, at beboerfritidsklubben særligt gør noget for at afhjælpe den store udfordring, som ensomhed er i vores verden i dag.

- Jeg har haft min gang på Høje Kolstrup siden starten af 90'erne. Det er den skønneste plet på jorden. Det ved vi, der bor heroppe, sagde viceborgmesteren.

Musikken satte stemningen; DJ Lille John underholdt hele lørdagen. Henning Nielsen, som er kendt fra talentshowet Danmark har Talent, optrådte med det mest magiske show, som optog alle børnene dybt. Dagen lang kunne man fornøje sig med slush ice, popcorn, sodavand og candyfloss samt fadøl for de voksne. Klokken 17 kunne hele selskabet også spise sig mætte i pandekager fra Pandekagebilen.

Perihan på 45 år og hendes familie var blandt dem, som nød dagens festligheder. Med børnenes latter i baggrunden fortalte hun sin historie i boligområdet. Hun blev født på Hørgård, før der var rækkehuse. Hun husker de to boligafdelinger og de omkringliggende marker. Der var også et indkøbscenter.

- Der er sket meget i min tid her. Det er godt, det er hyggeligt. Man savner det gamle lidt, men jeg synes, at det er godt nu, siger Perihan.

I dag bor Perihan med sin mand og fem børn på Damms Teglgård, og børnene har rigtig glædet sig til jubilæumsfesten:

- Børnene har glædet sig sådan. De spørger, hvornår starter det, hvornår starter det. De elsker fester. Beboerne vil formentlig huske 50-års jubilæumsfesten, som var til glæde for alle.

PÅ TUR I DET BLÅ I GAMLE AUTOMOBILER

Der var nostalgi i luften, da beboerne på Blegen midt i Tønder i begyndelsen af august var inviteret på udflugt i veteranbiler.

Turen gik først ud til Tønder Veteran Klubs lokaler ved flyvepladsen, og derefter kørte 11 biler med 21 beboere videre til blandt andet Jejsing, hvor det var håbet at få et glimt af det berømte storkepar Annika og Clyde med deres tre unger.

- De var desværre ikke hjemme i reden, men så stod de alle fem på en mark 50 meter fra os.

Det fortæller beboer Bent Karstensen, som var initiativtager til turen.

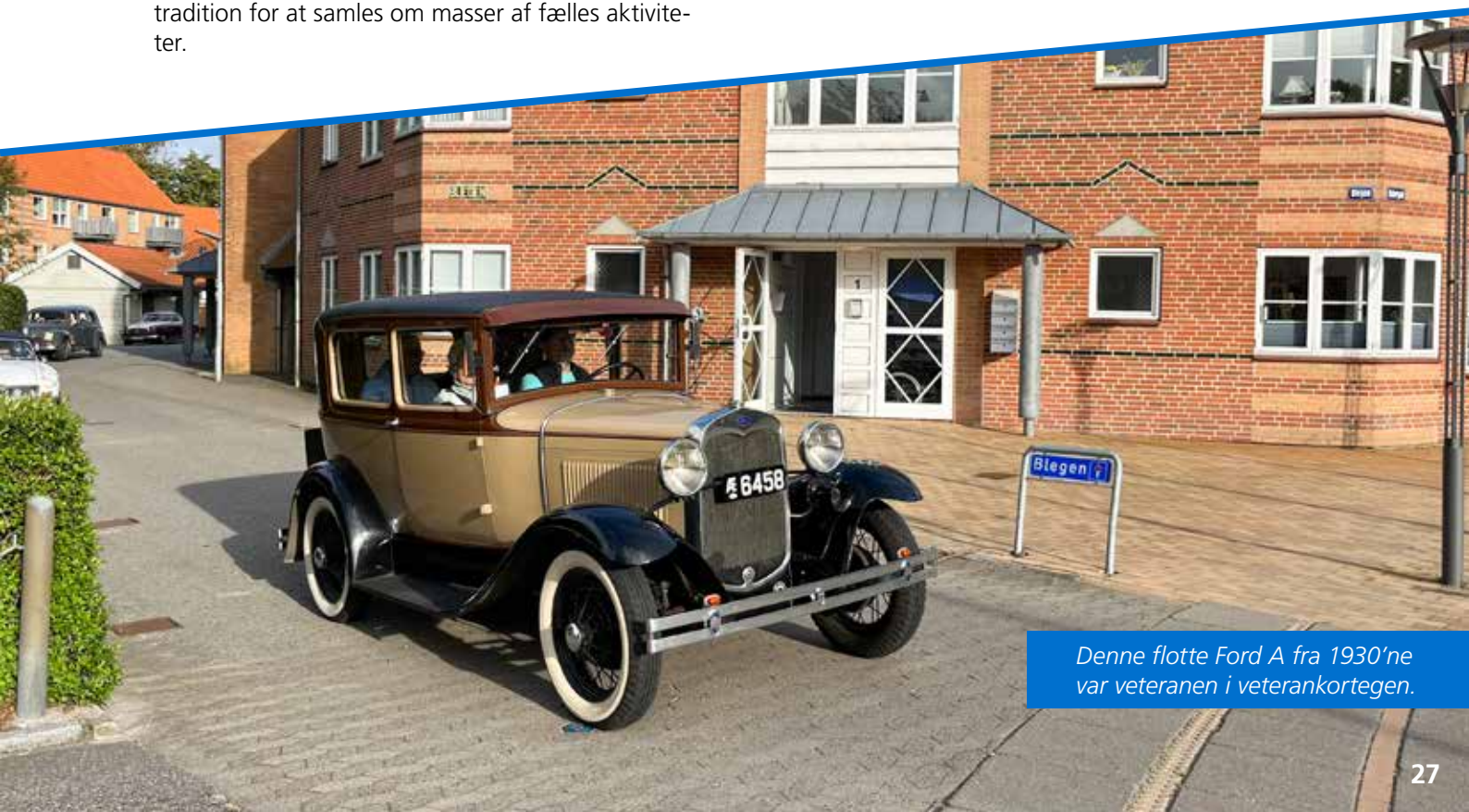
Han er medlem af bestyrelsen i Tønder Andelsboligforenings afdeling 36, Blegen, hvor beboerne har tradition for at samles om masser af fælles aktiviteter.

Bent Karstensen har i mange år været med i bestyrelsen i Tønder Veteran Klub og er stadig engageret. Derfor kunne han få en stribe klubkammerater med på at køre ud på tur med beboerne i augustaftenen.

Og i klublokalet fortalte Andreas Callesen om klubben. Han har været med, fra klubben blev stiftet i 2005 og er "Mr. Veteranklub", fortæller Bent.

Efter køreturen blev der serveret grillpølser i klublokalet.

Blegens beboere, der primært er seniorer, har i øvrigt denne sankthans fejret anlægget af en stor, terrasse i den fælles have, så der nu er fast grund til at holde grillfester og andre sammenkomster i den lune årstid.

Denne flotte Ford A fra 1930'ne var veteranen i veterankortegen.

Blegns beboere er primært seniorer, og selv om Meta Hansen er dårligt gående, var hun frisk på en køretur.

Denne labre Peugeot 203 fra 1950'erne var linet op ved flyvepladsen. Den ejes af Carl Bundgaard fra veteranklubben. Han har været mekaniker i Ballum.

Bent Karstensen, som har boet på Blegen i et par år, har i mange år siddet i bestyrelsen i Tønder Veteran Klub. Det kommer nu de andre beboere til gode, da han nu to år i træk har inviteret medbeboerne på tur i veteranbiler. Som passager har han her Olaf Knudsen, der har været lærer. Bilen er en Volvo fra 1969, som han har hentet i Tyskland og selv har renoveret: - Jeg havde regnet med at bruge to år på det, men det tog 11 år, inden den var klar til nummerplader, fortæller Bent.

Med til at hente beboerne var Mathias Andersen fra veteranklubben med sin kone, Edith. Han kører i en Lloyd Alexander TS fra 1960.

Bent Karstensen har kendt Mathias siden ungdommen. Han var i lære på Lloyd-værkstedet, hvor Mathias arbejdede.

Gående er beboer Otto Feddersen.

Bag rattet i den gamle Ford A var Dennis Fleischer fra veteranklubben. På passagersædet sad Kirsten Franke Andersen og på bagsædet Jens Peter og Anne Petersen.

Denne statelige Volvo ejes af Ulf Terp, og han fik ægteparret Astrid og Mogens Schmidt fra Blegen med på tur. Undervejs kom de frem til, at Mogens har gået i klasse med Ulfs far.

I klublokalet ved flyvepladsen hørte beboerne om veteranklubbens aktiviteter. Bestyrelsesmedlem Andreas Callesen, i turkis T-shirt, fortalte.

Hardy Larsen, til højre, kørte et par af beboerne i sin VW Cabriolet.

Denne MG B køres af Gunta Lynge fra veteranklubben.

SIDEN SIDST

PÆNT FREMMØDE TIL ÅRETS FØRSTE AFDELINGSMØDE

Det var Toftlund Andels Boligforenings afdeling 1, der skød årets afdelingsmøder i gang.

Beboerne på Præstevænget, Bakken, Grønningen, Høllevang og Damparken mødte talstærkt op for at deltage i og have indflydelse på beboerdemokratiet i afdelingen. Hele 21 personer var samlet i et lokale i Toftlund Hallerne.

Formand for boligorganisationen Eva Rasmussen agerede dirigent og bød velkommen. Inspektør Henrik Møller Hjarsen præsenterede regnskabet for 2022 og gennemgik budgettet for 2024. Der blev udtrykt bekymring over den dyre renovation, da Tønder Forsyning har den dyreste ordning i hele Sønderjylland. Afdelingens inspektør kunne dog meddele, at boligorganisationen forsøger at forhandle sig frem til en billigere løsning for beboerne.

Ingen beboere havde indsendt forslag, men de blev opfordret til at stille en afdelingsbestyrelse.

– Lad være med at slås over det, sagde Eva Rasmussen med et glimt i øjet.

Afdelingen fik ingen afdelingsbestyrelse.

Flere emner blev vendt under "eventuelt". Genbrugsaffald skal til genbrug og ikke dumpes i grønne områder, malerarbejde er planlagt i dele af bryggerterne i boliger, som har fået fjernvarme, nogle parkeringsbåse bør afmærkes på ny og mere til.

Afdelingsmødet blev rundet af med boller belagt med forskelligt pålæg, lidt koldt og varmt at drikke samt snak om bordene. Alt i alt en god start på årets afdelingsmøder.

Regnskabet blev godkendt.

Inspektør Henrik Møller Hjarsen præsenterede materialet til årets første afdelingsmøde.

NAVNE NYT

TILLYKKE MED DE 30 ÅR

Mohammed Kheir havde den 25. juni rund fødselsdag. Mohammed startede job i Servicecenteret hos SALUS i april måned. Vi håber, at Mohammed havde en skøn fødselsdagsfest, og vi ønsker ham alt det bedste fremover.

UDLEJNING Gennem AIRBNB ER IKKE TILLADT

Udlejningen får jævnligt forespørgsler på, om man som beboer hos os må leje sin bolig ud gennem Airbnb – særligt i ferieperioder.

Til orientering: Nej! Det er ikke tilladt at leje sin bolig ud gennem Airbnb.

PRAKTISKE OPLYSNINGER FINDER DU OGSÅ PÅ HJEMMESIDEN

Kontaktoplysninger til beboerne

I tider hvor kommunikationen i høj grad foregår elektronisk, kan du finde de fleste oplysninger på boligorganisationernes fælles hjemmeside www.salus.dk.
For yderligere at holde dig opdateret, kan du følge SALUS på:

 SALUS Boligadministration

 salus_boligadministration

 Salus Boligadministration

Egevej 9, 6200 Aabenraa • Tlf. 73 45 65 00
salus@salus-bolig.dk • www.salus.dk

TELEFONI

Administrationen

Mandag-tirsdag 10.00-14.00, torsdag 10.00-17.00
og fredag 10.00-12.00.

Alle kan benytte hovednummeret: tlf. 73 45 65 00.

Lokalnumre

DANBO	tlf. 74 45 17 18
Gråsten	tlf. 74 65 30 10,
Sønderborg	tlf. 73 12 34 34
Aabenraa og Kolstrup	tlf. 73 45 65 50
Toftlund	tlf. 74 83 20 92
Skærbæk	tlf. 74 75 17 71
Tønder	tlf. 74 72 32 19

Servicecenteret

Fejl, mangler og alm. vedligeholdelse:
Mandag-torsdag 08.00-14.30 og fredag 08.00-12.00.
Nummer: tlf. 73 45 02 00.
Alle undtagen Sønderborg (se salus.dk).

Akuttelefonerne

Kun uden for boligorganisationernes åbningstider.	
DANBO	tlf. 74 45 03 12
Gråsten	tlf. 44 54 37 44
Sønderborg	tlf. 44 54 37 78
Aabenraa	tlf. 44 54 37 45
Kolstrup	tlf. 44 54 37 43
Toftlund	tlf. 44 54 37 47
Skærbæk	tlf. 74 75 13 13
Tønder	tlf. 73 45 64 99

PERSONLIG HENVENDELSE

Udlejningen på Storegade 74 F i Nordborg

Torsdag 10.00-12.00 og 13.00-17.00 for DANBO's beboere.

Udlejningen på Ahlefeldtvej 1 i Gråsten

Torsdag 10.00-12.00 og 13.00-17.00 for Gråstens beboere.

Udlejningen på Humlehaven 4 i Aabenraa pr. 1. oktober

Torsdag 10.00-12.00 og 13.00-17.00 for Aabenraa og
Kolstrups beboere.

Udlejningen på Nørremarksvej 18A i Tønder

Mandag-tirsdag 10.00-14.00, torsdag 10.00-17.00 og fredag
10.00-12.00 for Toftlunds, Skærbæks og Tønders beboere.

Udlejningen på Bygtoften 2 i Sønderborg

Mandag-tirsdag 10.00-14.00 og fredag 10.00-12.00 for
Sønderborgs, Gråstens, Aabenraas, Kolstrups og DANBO's
beboere.
Torsdag 10.00-17.00 kun for Sønderborgs og DANBO's
beboere.

Skriftlig henvendelse

Døgnet rundt på mail salus@salus-bolig.dk eller www.salus.dk
under "Kontakt os" med formularer.

Book møde

Book et møde med en inspektør eller en udlejningsmedarbejder
på www.salus.dk under "Kontakt os" og rette formular.